

ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Протягом останніх років людина все частіше взаємодіє зі штучним інтелектом (ШІ), який стає невід'ємною частиною повсякденного життя сучасної людини, та відіграє дедалі вагомішу роль в освіті, а особливо перспективним видається його застосування в процесі викладання іноземних мов.

Актуальність цього дослідження зумовлена широким розповсюдженням та доступністю ШІ, його впливом на різні сфери людського життя, в тому числі на сферу освіти, що, зокрема, призвело до усвідомлення необхідності внесення змін у традиційні методи викладання іноземних мов, з урахуванням ролі та потенціалу ШІ в цьому процесі.

Метою цього дослідження є дослідження вже існуючої ролі ШІ у вивченні іноземних мов та визначення подальших перспектив його інтеграції у процес опанування іноземних мов. Мета досягається шляхом використання методів аналізу та синтезу теоретичної інформації, наявної на даний момент в мережі Інтернет, що дає змогу спрогнозувати найбільш ефективні та успішні стратегії впровадження ШІ для вивчення іноземних мов.

Як відомо, термін «штучний інтелект» перше використав Д. Маккарті ще у 1956 р., на конференції в коледжі Дартмута, у Гановері (НьюГемпшир), зосередивши свою увагу на розробці «розумних машин», які могли б імітувати всі аспекти людського інтелекту. Вже тоді в основу ШІ було закладено принцип машинного навчання, який трактується як можливість системи автономно підбирати найбільш якісний варіант вирішення проблеми з наперед визначеного набору варіантів [1, с. 123].

Таким чином, можна визначити, що основна функція ШІ полягає в аналізі існуючих даних, та подальшій розробці на їх основі алгоритмів, що дозволяють робити прогнози, підбирати найбільш якісний варіант вирішення проблеми та продовжувати навчатись вже сучасним моделям ШІ

Значну увагу визначенню та теоретичному обґрунтуванню сутності ШІ в своїх наукових працях приділили такі дослідники

як Н. Бостром, Д. Ланье, Д. Маркоф, М. Форд. Серед українських науковців, що досліджували в своїх роботах загальні питання застосування технологій ІІІ в освітньому процесі варто відзначити В. Грицишина, Н. Габрусєву, А. Шевченко, Г. Андрощука. Незважаючи на це, питанню дослідження потенціалу використання ІІІ у вивченні іноземних мов, на даний момент, приділено недостатньо уваги. Однією з причин цього може бути постійне вдосконалення існуючих моделей ІІІ та, водночас, нездатність учасників освітнього процесу своєчасно та в повній мірі адаптуватися до цих змін. Саме необхідністю якомога ефективніше інтегрувати ІІІ в освітні процеси і зумовлена актуальність нашого дослідження.

Наразі, однією з найбільш значущих переваг використання ІІІ в системі освіти є відхід від існуючих традиційних методів навчання, для яких характерна певна універсалізація процесів навчання, до більш персоналізованого підходу.

Особливістю такого підходу є орієнтація на унікальні здібності учня до навчання, врахування складнощів, що виникають в процесі навчання, забезпечення миттєвого зворотного зв'язку та виключення «людського фактору» при перевірці виконаних завдань. Поєднання цих факторів дозволяє адаптувати, в тому числі й алгоритм вивчення іноземної мови під потреби кожного учня, що є особливо актуальним в умовах дистанційного навчання.

Дослідники, що тривалий час займаються питанням перспектив інтеграції ІІІ в освітній процес, поділяють існуючі моделі ІІІ на слабкі та сильні. Перші передбачають можливість виконання лише вузького переліку завдань, прикладами таких систем можуть бути спеціалізовані мобільні додатки для вивчення іноземних мов. На противагу цьому, сильний ІІІ здатний виконувати будь-яке людське завдання. Розробки, що здійснюються в цьому напрямку, прийнято називати генеративним штучним інтелектом або *GPTchat* [2, с. 6].

Засновуючись на аналізі даних досліджень з застосування інструментів ІІІ у викладанні та вивченні іноземних мов, можна зробити висновок, що кожна з моделей ІІІ є більш ефективною для розвитку певних мовленнєвих навичок.

Проаналізувавши роботу однієї з найбільш популярних платформ для вивчення іноземної мови серед початківців – *Kahoot!* ми дійшли висновку, що основними перевагами цього ресурсу є можливість створення індивідуально-орієнтованого навчального контенту, а також підтримання високого рівня вмотивованості учнів, що забезпечується за допомогою залучення одразу декількох учнів, створювати команди та надавати можливість змагатися з іншими

учнями. Водночас, варто зазначити, що завдання, які можуть бути розміщені на платформі, є найбільш ефективними для розвитку граматичних навичок вивчення іноземної мови та розширення словникового запасу, та не є на стільки ж ефективними для розвитку мовлення.

Ще однією з найбільш поширених в усьому світі платформ для вивчення іноземних мов є платформа – *Duolingo*, в основі якої лежить адаптивна система вивчення іноземної мови. *Duolingo* співпрацює з *OpenAI* з вересня 2022 року, використовуючи версію *GPT-4*. Особливо ефективною цю платформу робить саме велика кількість користувачів, оскільки її алгоритми влаштовані таким чином, що ШІ, аналізуючи данні своїх користувачів постійно вдосконалюється, збільшуючи кількість доступних функцій та покращуючи взаємодію з користувачем. Саме з огляду на це, однією з переваг цієї платформи є можливість розвитку навичок усного мовлення в розділі «Рольова гра» з персонажем ШІ.

Але найбільш перспективним, на нашу думку, є використання інтерактивних сценаріїв на базі ШІ, таких як *Gemini* та *ChatGPT*. Саме з їх допомогою на заняттях з іспанської мови, учні практикують побудову тематичних діалогів з реалістичним віртуальним співрозмовником, таким чином покращуючи свої розмовні навички, симулюючи занурення у мовне середовище, долаючи страх іншомовного спілкування. Ці види ШІ дозволяють вести діалог з інтерактивним помічником в певному граматичному часі чи обмежити спілкування певною темою, тематичною лексикою для автоматизації її вживання в усному мовленні, а також дослідити контекст. Таке застосування чатів дозволяє, також, зробити виконання звичних завдань більш цікавим, наприклад, візуалізуючи текстові описи іноземною мовою, які роблять учні вивчаючи лексику з тем, пов'язаних з описом зовнішності людини чи місця, та мотивуючи учнів до збільшення словникового запасу.

Серед інших застосунків, спрямованих на розвиток навичок говоріння та сприйняття мови на слух, є запущена у 2023 році інноваційна платформа *LanguaTalk*, що використовує передову голосову технологію, яка настільки наближена до людської мови, що дозволяє імітувати різні акценти окремої мови та будувати реалістичні діалоги.

Також свою ефективність у вдосконаленні навичок усного мовлення довів застосунок *Pronounce*, розроблений командою лінгвістів спільно з дослідниками ШІ. Унікальність даного застосунку полягає в тому, що його ціллю є підвищення рівня ефективності іншомовного спілкування, за допомогою розвитку

в учня навичок чіткої вимови та наближення до природного інтонування носіїв мови.

Таким чином, проаналізувавши механізми роботи вище зазначених платформ для вивчення іноземних мов, які працюють на базі ІІІ можна прийти до висновку, що кожна з них є найбільш ефективною для розвитку певного виду мовленнєвої діяльності і може бути найбільш корисною на різних етапах вивчення іноземної мови. В свою чергу, саме *GPTchat* є найбільш перспективним для вивчення іноземних мов та розвитку саме мовленнєвих навичок.

Література:

1. Єфремов М. Ф., Єфремов, Ю. М. Штучний інтелект, історія та перспективи розвитку. Вісник ЖДТУ. Серія «Технічні науки», 2016. № 2(45). С. 123–126. [https://doi.org/10.26642/tn-2008-2\(45\)-123-126](https://doi.org/10.26642/tn-2008-2(45)-123-126)
2. Порохова О. Є. Сутність і проблематика штучного інтелекту. Одеса, 2019. 30 с.